

MÍSTO A ÚLOHA DŮSTOJNÍKA ŠTÁBU PŘI PLÁNOVÁNÍ ŽENIJNÍ PODPORY OPERACE BRIGÁDNÍHO ÚKOLOVÉHO USKUPENÍ

Jaroslav ZELENÝ, Tibor PALASIEWICZ, Ľubomír POROČÁK

THE PLACE AND ROLE OF A STAFF OFFICER IN PLANNING ENGINEER SUPPORT OF A BRIGADE COMBAT TEAM OPERATION

HISTÓRIA ČLÁNKU

Doručený: 28. 10. 2021

Schválený: 10. 12. 2021

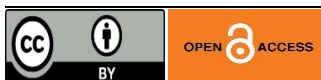
Vydáný: 31. 12. 2021

ABSTRACT

The article presents perspectives on the issues related to planning of military engineer support of an operation. Its content is focused on the characterization of certain facts and relationships related to planning of military engineer support of an operation within a brigade combat team staff. The aim of the article is not „to discover a discovered“, but to contribute to an increase in the efficiency of the command and control process. Based on the clarification of a place and a role of Military Engineers members in a brigade combat team staff and their activities in individual phases of an operation planning (What are inputs for a planning? What are their particular activities? What could be outputs of their activities?) then formulate a scope of competencies on a readiness of these Military Engineers officers, who are destined to a brigade combat team staff during the operation planning.

KEYWORDS

Engineers, combat support, task force, command and control, planning, military engineer support of operation, brigade combat team

© 2021 by Author(s). This is an open access article under the Creative Commons Attribution International License (CC BY). <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

ÚVOD

Významnou součástí plánování operace ve štábu brigádního úkolového uskupení pozemních sil je také řešení otázek souvisejících se ženijní podporou činnosti vojsk v operaci, s použitím jednotek uskupení ženijního vojska, případně dalších jednotek (subjektů), které v rámci bojové a všeobecné ženijní podpory budou plnit úkoly ve prospěch úkolového uskupení.

Ve štábu brigádního úkolového uskupení jsou začleněni příslušníci ženijní specializace. Jejich místo a úloha při plánování operace jsou dány především stálými operačními postupy (SOP) aplikovanými na konkrétní pracoviště štábu úkolového uskupení.

Následně uvedené informace zahrnují problematiku spojenou s plánováním ženijní podpory operace, pojednávají o zařazení, úkolech a činnosti příslušníků ženijní specializace ve štábu úkolového uskupení v průběhu rozhodovacího procesu. Neřeší uceleně proces plánování operace ve štábu úkolového uskupení, pojednávají jen o možných přístupech k plnění úkolů, které plní příslušníci ženijní specializace ve štábu úkolového uskupení v jednotlivých obdobích plánování operace a objasňují jejich činnost.

Je proto nutné uvedené informace využívat tvořivě a v souladu s konkrétním složením štábu úkolového uskupení, respektovat množství (pracovní kapacitu) příslušníků ženijní specializace ve štábu, zpracované stálé operační postupy pro činnost štábu úkolového uskupení a v neposlední řadě také rozsah a obsah řešených úkolů ženijní podpory konkrétní operace.

METODOLOGIE

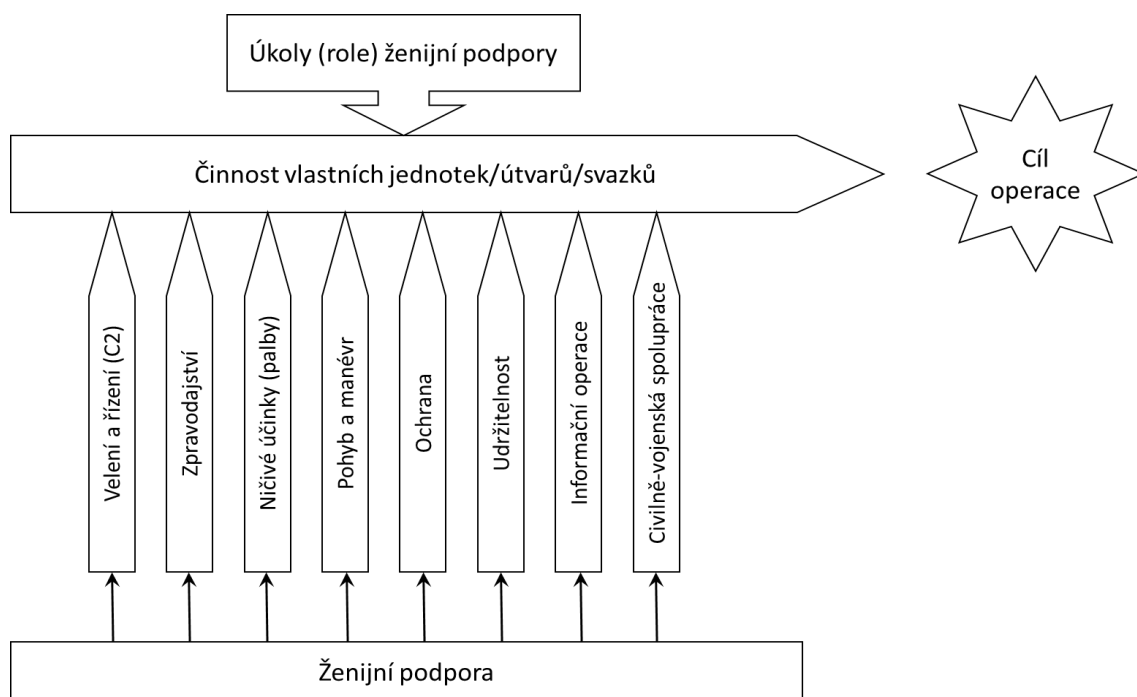
Článek reaguje na potřebu ženijního vojska Armády České republiky (AČR) k realizaci specifického kurzu pro ženijní důstojníky štábů brigádních (praporečních) úkolových uskupení. Cílem článku je stanovení kompetencí a úlohy ženijního důstojníka ve štábu brigádního úkolového uskupení v procesu plánování ženijní podpory brigádního úkolového uskupení. V průběhu tří let byly shromažďovány informace o požadovaných znalostech a dovednostech osob předurčených pro stanovené pozice ženijních důstojníků štábů. Tohoto výzkumného šetření se zúčastnili důstojníci ženijního vojska (v AČR zahrnuje tento pojem jednotky 15. ženijního pluku a ženijní jednotky vojskových útvarů a svazků), kteří již měli praxi ve štábech brigádních (praporečních) úkolových uskupení, vybraní důstojníci štábů útvarů a svazků mechanizovaného vojska se zkušenostmi s plánováním a řízením operací a příslušníci pilotních běhů kurzu řízení ženijní podpory, který organizuje katedra ženijní podpory Fakulty vojenského leadershipu Univerzity obrany. Následně byla provedena komparace výsledků šetření s přijatými standardizačními dohodami NATO a platnými dokumenty AČR. Deduktivně byly poté odvozeny požadavky na znalosti a dovednosti důstojníků ženijního vojska předurčených do štábu brigádního úkolového uskupení v podmínkách AČR.

Článek vychází také z platné terminologie AČR, kde pojem NATO „*Military Engineering*“ je prezentován jako „ženijní práce“. Pod pojmem „ženijní podpora“ se uvádí ženijní činnosti, které jsou vykonávány jednotkami ženijního vojska. Pro plnění ženijních úkolů a opatření, které si provádí všechny druhy vojsk vlastními silami, se využívá pojem „ženijní práce ostatních druhů vojsk“.

1 Plánování ženijní podpory operace

Základem každé operace je jasně vymezený cíl, kterého se má dosáhnout. Veškeré činnosti, které jsou potom v operaci plánovány, organizovány a řízeny, potom vedou k dosažení tohoto cíle (APP-28, 2019). K provádění těchto činností je nutné zabezpečit podporu jednotek (útvárů, svazků), které činnost provádí nebo se na ni připravují. Jedním z podpůrných prvků jsou i jednotky a útvary ženijního vojska, které poskytují podporu plněním složitých ženijních prací, které vyžadují speciální výcvik, techniku a materiál (Kompan, 2020). Ženijní podpora se tak promítá i do všech společných funkcí operace (Obr. 1).

Plánování je rozhodujícím obdobím přípravy operace ve štábu úkolového uskupení. Jeho součástí je i plánování ženijní podpory operace. K zásadám, které je nutno ctít v činnosti štábu úkolového uskupení patří to, že každý stupeň velení by měl řešit (kalkulovat, provést součinnost, rozhodnout, zpracovat formou rozkazu s přílohami) v průběhu plánování operace (splnění stanovených úkolů) jen to, co mu přísluší v rámci jeho možností a kompetencí, vytvářet podřízeným stupňům velení podmínky z hlediska informací (podklady, reálné úkoly) a také času pro realizaci záměru velitele uskupení.

Obrázek 1 Ženijní podpora operace

Zdroj: vlastní

Štáb úkolového uskupení zahajuje plánování ihned po obdržení rozkazu (úkolů) od nadřízeného. Plánování zpravidla zahrnuje: ujasnění úkolu (jeho výsledkem je počáteční instrukce); rekognoskaci prostoru operace; hodnocení situace (stanovení variant činností včetně kritérií k jejich posouzení); rozbor (posouzení) variant vlastní činnosti a jejich porovnání s variantami činnosti nepřítele včetně výběru optimální varianty vlastní činnosti;

dopracování bojové dokumentace (operačního rozkazu); vydání operačního rozkazu (úkolů podřízeným) včetně objasnění plnění úkolu; rekognoskace a organizace součinnosti (Pub-53-01-1, 2006). Orgány ženíjního podsystemu velení a řízení, jako pevná součást štábu úkolového uskupení, provádí ujasnění a analýzu stanovených úkolů také v oblasti ženíjní podpory operace, tedy toho, co z nich vyplývá pro štáb uskupení (jednotlivá střediska, oddělení, skupiny, odborné funkcionáře), co musí řešit (kalkulovat, provést součinnost, rozhodnout, vyčlenit k plnění úkolů, zpracovat formou příspěvku do rozkazu velitele uskupení a do jeho příloh), co řešit ve vztahu k nadřízenému stupni velení (informace, hlášení, spojení), co ve vztahu k podřízeným (stanovit reálné úkoly, řešit podporu, ochranu, zabezpečení), co musí být nezbytně uvedeno v rozkaze velitele úkolového uskupení a v jeho přílohách.

V procesu plánování ženíjní podpory identifikují specialisté ženíjního vojska požadavky na ženíjní podporu operace. Tyto požadavky zahrnují (Palasiewicz, 2015):

- infrastrukturu v prostoru operace;
- možnosti podpory hostitelským státem při plnění úkolů v rámci ženíjní podpory;
- ženíjní podporu ochrany sil;
- požadavky na zdroje a logistickou podporu provádění ženíjních opatření;
- normy hostitelského státu, které budou ovlivňovat plnění úkolů ženíjní podpory (např. stavební);
- poskytování odborného hodnocení ostatním prvkům štábu úkolového uskupení;
- požadavky na ochranu životního prostředí.

Ženíjní vstup do procesu plánování bude určován celkovými požadavky na provedení operace. Čas, který je k dispozici, síly a prostředky, finanční, materiální a ostatní potřebné zdroje jsou omezujícími faktory při plánování ženíjní podpory operace. Proces plánování ženíjní podpory operace není prováděn samostatně, ale probíhá souběžně s procesy plánování činnosti ostatních prvků úkolového uskupení a ve vzájemné součinnosti s nimi.

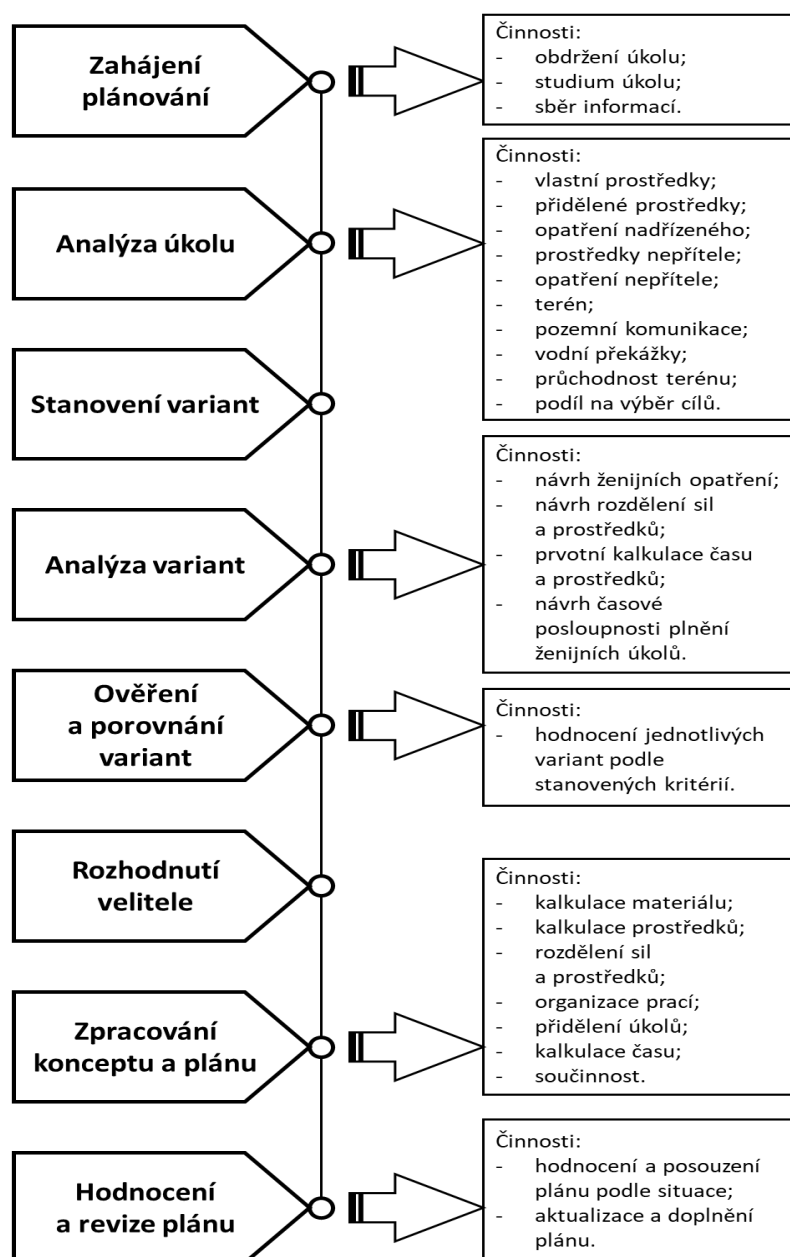
Plánování ženíjní podpory operace zpravidla zahrnuje (Zelený, 2011) (Obr. 2):

- studium a ujasnění úkolů v oblasti ženíjní podpory operace a podmínek pro jejich plnění;
- hodnocení situace z hlediska ženíjní podpory (všech faktorů, které ovlivňují dosažení cílů ženíjní podpory operace);
- řešení otázek ženíjní podpory při tvorbě variant činnosti vojsk úkolového uskupení a jejich porovnání v souladu s předem stanovenými kritérii;
- zpracování příspěvku do rozkazu velitele úkolového uskupení a další dokumentace zpracovávané štábem úkolového uskupení;
- objasnění ženíjních aspektů rozkazu velitele úkolového uskupení podřízeným;
- řešení otázek organizace součinnosti k plnění úkolů ženíjní podpory operace;
- rekognoskaci k plnění úkolů ženíjní podpory operace.

Pro plánování ženíjní podpory operace ve štábu úkolového uskupení jsou rozhodující především tyto podklady:

- rozkaz nadřízeného stupně velení s přílohami, zejména příloha „Ženíjní podpora“;

- způsob použití a možnosti ženijních sil a prostředků nepřítele;
- zpravodajské informace a pokyny vydané při počáteční instruktáži štábu;
- možnosti útvarů (jednotek) úkolového uskupení k plnění úkolů ženijní podpory operace;
- situace a stav jednotek ženijního vojska (organických a přidělených), jejich schopnosti;
- terénní podmínky prostoru operace (činnosti úkolového uskupení), počasí a roční doba;
- časové možnosti plnění úkolů a opatření ženijní podpory v průběhu operace;
- rozhodnutí velitele úkolového uskupení (vybraná varianta činnosti vlastních vojsk);
- závěry součinnosti ve štábu úkolového uskupení.

Obrázek 2 Fáze procesu plánování ženijní podpory operace

Zdroj: Zelený (2016)

Ujasnění úkolu zpravidla spočívá v pochopení cílů nastávající činnosti, koncepce operace (boje) nadřízeného, místa a úlohy vlastního svazku (útvaru a jednotky) v operační (bojové) sestavě, úkolů obdržných od nadřízeného, zvláštností nastávající činnosti, úkolů

sousedů a součinnosti s nimi, času a prostoru vyčleněných pro plnění úkolu, omezení, která stanovil nadřízený, a přijatelné míry rizika, předpokladů pro splnění úkolů a opatření vedoucí k zabezpečení dodržování mezinárodního humanitárního práva.

Při studiu a ujasňování obsahu úkolu by měl štáb úkolového uskupení z hlediska ženijní podpory vzít v úvahu zejména:

- cíl nastávající činnosti, záměr nadřízeného;
- obsah a lhůty úkolů ženijní podpory, plněných ve prospěch úkolového uskupení silami a prostředky nadřízeného stupně velení;
- posílení úkolového uskupení ženijními silami a prostředky nadřízeného;
- úkoly a opatření ženijní podpory stanovené v rozkaze nadřízeného.

Po ujasnění úkolu velitel stanovuje priority boje a kritéria pro porovnání variant. S prioritami boje seznamuje štáb ve své počáteční instruktaži. Velitel na závěr ujasnění úkolu vydá pokyny k zaměření nastávající činnosti s důrazem na stanovení cílů a hlavních úkolů (priorit). Velitel může rozhodnout o vydání předběžného nařízení (počáteční instrukci) podřízeným k přípravě na nastávající činnosti, kde mohou být upřesněny úkoly k přípravě z hlediska ženijní podpory.

Předmětem hodnocení situace jsou zpravidla ty faktory a podmínky, které budou ovlivňovat následné plnění úkolu. Při hodnocení situace se hodnotí situace v prostoru předpokládané činnosti, vliv terénu, počasí, roční a denní doby na nastávající činnost, situace nepřítelů, jeho bojové možnosti a pravděpodobné varianty činnosti, situace vlastních vojsk a jejich možnosti, jejich morální stav a psychická odolnost, vliv technických, materiálních a dalších podmínek nutných pro plnění úkolu, koncentrace civilních osob, existence a povaha důležitých objektů civilního rázu a přírodního prostředí.

Při hodnocení situace z hlediska ženijní podpory se zpravidla hodnotí:

- vliv opatření nadřízeného na plnění úkolů ženijní podpory operace;
- způsoby činnosti ženijního vojska nepřítelů, jím prováděná ženijní opatření, použití ženijních prostředků a jejich vliv na splnění úkolů ženijní podpory operace;
- složení, stav a místo podřízených jednotek ženijního vojska a jimi plněné úkoly;
- potřeby a možnosti útvarů (jednotek) druhů vojsk z hlediska plnění úkolů ženijní podpory v průběhu operace, jejich doplnění ženijními prostředky;
- terén v zájmovém prostoru, jeho vliv na činnost úkolového uskupení a plnění úkolů ženijní podpory operace (ochranné a maskovací vlastnosti terénu, jeho průchodnost, stav cest, výskyt překážek a možnosti jejich překonání, pravděpodobné změny terénu vlivem činnosti vojsk a počasí);
- využitelnost zařízení na teritoriu, prostředků a materiálu z místních zdrojů;
- časové možnosti k plnění úkolů ženijní podpory operace;
- vliv prostředí (počasí, roční a denní doba atd.) na činnost vojsk.

K ověření skutečného stavu v prostoru předpokládané činnosti a k získání nových informací se uskutečňuje rekognoskace. Tato rekognoskace se může uskutečňovat i v dalším

průběhu rozhodovacího procesu. Závěry z ujasnění úkolu, rekognoskace a hodnocení situace jsou základem pro rozpracování (posuzování) variant činnosti vojsk.

Výsledkem ujasnění úkolu a zhodnocení situace z hlediska ženijní podpory by měly být dílčí závěry, které mohou dát příslušníkům štábu úkolového uskupení odpověď na následující otázky:

- jaké úkoly ženijní podpory činnosti úkolového uskupení je nutno plánovat, organizovat a plnit, co nelze zabezpečit vlastními silami a co požadovat od nadřízeného stupně velení;
- jak ovlivní plnění úkolů úkolového uskupení rozsah úkolů ženijní podpory operace, činnost nepřítele, terén, roční doba, počasí a jiné podmínky, čas, který je k dispozici na přípravu plnění úkolů, úkoly a opatření prováděná silami a prostředky nadřízeného, sousedů nebo jednotek v dotyku s nepřítelem;
- které úkoly ženijní podpory operace a v jakém rozsahu, ve kterém prostoru a v jaké době plnit silami, které jsou pro plnění úkolů ženijní podpory k dispozici;
- jak koordinovat činnost jednotek ženijního vojska s činností podporovaných (zabezpečovaných) subjektů.

Závěry z ujasnění úkolu, zhodnocení situace a rekognoskace z hlediska ženijní podpory operace se využívají při tvorbě a analýze variant činnosti vlastních vojsk. Zpravidla ovlivňují:

- soustředění hlavního úsilí ke splnění úkolů ženijní podpory operace (na které útvary, jednotky, směry, prostory);
- způsob využití organických a přidělených ženijních sil a prostředků;
- opatření ženijní podpory nadřízeného k dosažení stanoveného cíle operace;
- hlavní úkoly ženijní podpory operace, lhůty, způsoby a pořadí jejich plnění;
- předpokládaný manévr silami a prostředky ženijního vojska.

Tvorbu variant činnosti vlastních vojsk z hlediska ženijní podpory vždy ovlivňují výstupy předcházejících fází a činností, zejména:

- úkoly a informace z rozkazu nadřízeného včetně přílohy „Ženijní podpora“;
- možnosti ženijních sil a prostředků nepřítele a vlastních vojsk;
- závěry z ženijního hodnocení vlivu terénu a terénních objektů na plnění úkolů úkolového uskupení;
- požadavky velitele (náčelníka štábu) na ženijní podporu činnosti úkolového uskupení.

Připravovaná varianta činnosti může obsahovat:

- prostorové a časové vymezení předpokládaného průběhu bojové činnosti (prostory, hranice, pásma, čáry, fáze plnění úkolů atd.);
- posloupnost a způsob ničení nepřítele;
- bojovou sestavu (složení a úkoly vojsk prvního a druhého sledu nebo vševojskové zálohy, možný manévr, umístění a úkoly dalších prvků bojové sestavy);
- v obraně těžiště obrany, v útoku směr hlavního úderu;
- rozhodující prvky podpory a zabezpečení činnosti vojsk;
- místa velení a podle potřeby i další údaje, které stanoví velitel uskupení.

K předpokladům pro hodnocení variant z hlediska ženijní podpory operace (činnosti vojsk) ve štábu úkolového uskupení patří:

- představa o průběhu (způsobu) plnění úkolů úkolového uskupení v operaci a z toho vyplývajících úkolech (opatřeních, požadavcích, rizikách) v oblasti ženijní podpory činnosti vojsk;
- rozdělení (využití možností) ženijních sil a prostředků, které jsou k dispozici;
- porovnání požadavků a možností v oblasti ženijní podpory činnosti úkolového uskupení po jednotlivých obdobích plnění úkolu se závěrem o schopnosti zabezpečit plnění úkolů ženijní podpory činnosti vojsk v dané variantě.

Po rozpracování variant přistupuje štáb úkolového uskupení k jejich porovnání. Cílem porovnání variant je najít takovou variantu, která nejlépe zabezpečí dosažení cílů boje i při jiném průběhu boje, než který se předpokládal. Toto porovnání spočívá ve vzájemném porovnání variant činnosti vlastních vojsk s variantami činnosti nepřítele a v posouzení toho, jaká varianta činnosti vlastních vojsk odpovídá předem stanoveným prioritám a kritériím.

Po porovnání variant velitel vybere jednu variantu, kterou může doplnit nebo upřesnit. O vybrané variantě informuje velitel nadřízeného a jeho štáb.

Štáb úkolového uskupení při realizaci rozhodnutí velitele uskupení (rozpracování vybrané varianty z hlediska ženijní podpory) zpravidla řeší:

- hlavní úkoly ženijní podpory operace vedoucí ke splnění rozhodnutí velitele a způsob jejich plnění (rozsah a lhůty ženijního budování ochranných staveb, využití objektů stálého opevnění, zřízení systému překážek, včetně návrhu vhodných prostorů použití prostředků pro minování na dálku, požadavky na efektivnost zatarasení na jednotlivých směrech prostoru činnosti vojsk, prostory omezeného zatarasování, využití cest pro manévr a vhodných úseků pro přepravu přes vodní překážky a další);
- organizaci ženijní podpory v průběhu operace, rozdělení a použití organických (přidělených) jednotek ženijního vojska s důrazem na hlavní úkoly ženijní podpory operace, způsoby a lhůty jejich plnění s předpokládanou efektivností, složení a také prostory rozmístění jednotek ženijního vojska (vytvořených odřadů a skupin) v sestavě úkolového uskupení při přípravě a v průběhu plnění úkolů;
- otázky logistické podpory činnosti jednotek ženijního vojska při plnění úkolů.

Vybraná varianta se stává rozhodnutím velitele a slouží jako podklad pro zpracování bojového rozkazu. Úkoly ženijní podpory operace jsou rozpracovány v příspěvku do bojového rozkazu velitele úkolového uskupení a zejména pak v příloze rozkazu "Ženijní podpora".

Při objasňování bojového rozkazu, které provádí velitel úkolového uskupení podřízeným velitelům, mohou být objasněny i způsoby plnění úkolů ženijní podpory operace, upřesněna činnost sil a prostředků ženijního vojska ve prospěch podřízených, uvedeny priority a případná omezení v ženijní podpoře činnosti vojsk a řešeny další otázky, včetně odpovědí na dotazy podřízených velitelů.

Plnění úkolů (opatření) ženijní podpory úkolového uskupení a způsob bojového použití organických (přidělených) jednotek ženijního vojska se sladují s úkoly podporovaných útvarů (jednotek) úkolového uskupení, se záměrem jejich bojového použití v konkrétním prostoru operace, jakož i s ostatními druhy podpory a zabezpečení činnosti vojsk. Za tímto účelem se provádí v rámci štábu úkolového uskupení součinnost k plánované činnosti.

Obsahem součinnosti k plnění úkolů ženijní podpory operace mohou být:

- upřesnění prostorů rozmístění a činnosti jednotek ženijního vojska;
- upřesnění: závěrů o nepříteli, jeho pravděpodobné činnosti, druhu a rozsahu ženijních opatření; požadavků na ženijní průzkum nepřítel a terénu; požadavků na letecké snímkování terénu, důležitých objektů, překážek; kontroly ženijních opatření klamání (maskování) apod.;
- upřesnění ženijní podpory činnosti útvarů (jednotek) druhů vojsk úkolového uskupení;
- upřesnění podílu jednotek ženijního vojska na plnění opatření ochrany vojsk a klamání;
- požadavky na spojení a logistickou podporu činností odřadů (uskupení) a záloh vytvořených z jednotek ženijního vojska.

Úkoly ženijní podpory úkolového uskupení se upřesňují v terénu v průběhu rekognoskace, kterou organizuje velitel (štáb) uskupení v závislosti na čase, který je k dispozici i několikrát v průběhu rozhodovacího procesu. Otázky ženijní podpory operace úkolového uskupení, řešené na jednotlivých stanovištích, se uvádějí v plánu provedení rekognoskace. Při rekognoskaci se upřesňují v terénu ta ženijní opatření, která lze z jednotlivých stanovišť vidět. Budou to zpravidla zátarasy, rozsah budování ochranných staveb, cesty pro přesun a rozvinutí jednotek, čáry (prostory) zaminování, prostory rozmístění a činnost jednotek (uskupení, odřadů) ženijního vojska, průchody v zátarasech, přepraviště na vodních překážkách a další konkrétní (plánovaná) opatření ženijní podpory činnosti vojsk. K činnosti při rekognoskaci mohou být přizváni i velitelé jednotek (uskupení, odřadů) ženijního vojska, které budou v daném prostoru plnit rozhodující úkoly ženijní podpory operace.

2 Místo a úloha příslušníků ženijní specializace ve štábu brigádního úkolového uskupení

Štáb je hlavním orgánem velitele úkolového uskupení, který velitel využívá k metodickému řízení podřízených. Štáb úkolového uskupení je v průběhu zpracování podkladů pro rozhodnutí velitele také povinen (Pub-53-01-2, 2007):

- soustavně shromažďovat, vyhodnocovat a uchovávat informace z oblasti ženijní podpory činnosti vojsk (operace);
- provádět nezbytné kalkulace k realizaci úkolů a opatření ženijní podpory v prostoru operace včetně možností použití podřízených ženijních sil a prostředků;
- plánovat ženijní podporu činnosti podřízených vojsk;
- organizovat ženijní přípravu podřízených vojsk a prostorů nastávající činnosti úkolového uskupení.

Na plnění uvedených povinností se podílejí především příslušníci ženijní specializace. Klíčovým faktorem, který bude ovlivňovat efektivitu (kvalitu) plánování ženijní podpory, bude zastoupení, místo a úkoly příslušníků ženijních odborností ve štábu úkolového uskupení (na místech velení úkolového uskupení) k vytvoření ženijního pod systému velení a řízení směrem k nasazeným ženijním silám a prostředkům.

Pro oblast ženijní podpory jsou ve štábu úkolového uskupení zpravidla zařazeni:

- důstojník ženijní odbornosti;
- další specialisté ženijního vojska, kteří jsou organicky příslušníky štábu ženijního pluku.

Důstojník ženijní odbornosti je organickým příslušníkem štábu vojskového útvaru, na jehož základě je úkolové uskupení postaveno, a je zařazen ve skupině (oddělení) plánování. Zde se podílí na zpracovávání plánovací a řídicí dokumentace útvaru a jemu podřízených jednotek, zpracování dokumentů běžného života a zároveň plánuje, organizuje a řídí výcvik ženijních specialistů a jednotek a ostatních jednotek vojskového útvaru v oblasti plnění úkolů ženijní podpory činnosti vojsk. V případě rozvinutí hlavního místa velení úkolového uskupení je zařazen do skupiny plánování boje, kde, mimo jiné, plní tyto hlavní úkoly:

- navrhuje opatření ženijní podpory pro varianty plnění úkolu;
- podílí se na zpracování plánovacích a bojových dokumentů;
- koordinuje činnosti ženijních jednotek s ostatními jednotkami uskupení;
- vyhodnocuje terén a ženijní opatření nepřítele v prostoru odpovědnosti;
- navrhuje efektivní nasazení ženijních sil a prostředků veliteli uskupení.

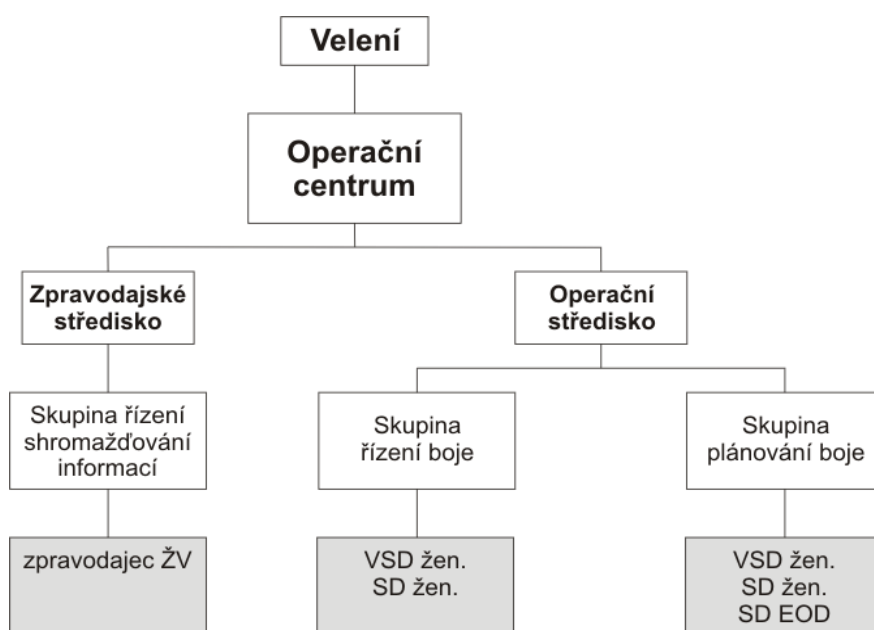
Při plnění těchto úkolů úzce spolupracuje s dalšími příslušníky štábu úkolového uskupení, především s příslušníky odpovědnými za zpravodajskou, logistickou a palebnou podporu.

Příslušníci ženijního pluku, kteří jsou vyčleněni ve prospěch štábu velitelství úkolového uskupení, jsou specialisté ženijního vojska, kteří musí přesně znát schopnosti a možnosti vyčleněných ženijních sil a prostředků pro jejich efektivní nasazení a spolupracují s důstojníkem ženijní odbornosti štábu. Zařazení těchto příslušníků v organizační struktuře štábu je dáno stálými operačními postupy konkrétního úkolového uskupení. Jejich možné zařazení je znázorněno na obrázku 3.

V rámci štábu úkolového uskupení se příslušníci ženijní specializace podílí (Zelený, 2011):

- na koordinaci a zabezpečení zpracování plánů a rozkazů v souladu se zpracovanými SOP pro základní plánování nebo plánování v průběhu operace;
- na přípravě podkladů pro velitele a náčelníka štábu uskupení k zabezpečení plánování;
- na rozpracování možné varianty činnosti vlastních vojsk i nepřítele (v součinnosti se zpravodajským střediskem nebo skupinou) a zpracování základních kalkulačních podkladů zahrnujících ženijní podporu operace;

- na přípravě podkladů k provedení analýzy variant a v součinnosti s příslušníky dalších středisek (skupin) štábu i na zpracování podkladů pro jejich porovnání;
- na zpracování příspěvků do operačního rozkazu a garantují zpracování přílohy „Ženijní podpora“ rozkazu;
- na přípravě podkladů pro objasnění rozkazu velitele uskupení podřízeným stupňům velení;
- na udržování úzké součinnosti s ostatními součástmi (prvky) hlavního místa velení;
- na organizačním zabezpečení všech shromáždění štábu uskupení, konaných v průběhu plánování operace.

Obrázek 3 Organizační schéma zařazení specialistů ženijního vojska do sestavy rozvinutého hlavního místa velení BÚU – varianta

Zdroj: Stálé operační postupy brigádního úkolového uskupení (2013)

Průběžně se také podílí na provádění analytické činnosti, která zahrnuje shromažďování především ženijních informací o činnosti nepřítele, činnosti a situaci vlastních vojsk a sousedů, ztrátách ženijních sil a prostředků, možnostech jejich doplnění a náhrady.

Na základě získaných informací provádí nezbytné kalkulace a prognózy vývoje situace v prostoru operace po ženijní stránce, které předkládají svým nadřízeným pro podporu rozhodovacího procesu.

Jsou součástí výkonného prvku pro plánování operace. Jejich činnost vychází z algoritmu rozhodovacího procesu a je konkretizována ve stálých operačních postupech (SOP) podle jejich začlenění v rámci štábu úkolového uskupení. Dle svých funkčních povinností řeší především problematiku ženijní podpory operace a připravují podklady (informace, kalkulace, návrhy, příspěvky) pro práci štábu (střediska, oddělení, skupiny). Varianta jejich činnosti v jednotlivých fázích plánování operace je uvedena v další části studijního textu.

Příslušníci ženijní specializace se na hlavním místě velení uskupení mohou podílet:

- na zabezpečení styku s jednotkami bojové podpory (ženijního vojska);
- na zabezpečení záznamu informací do centrálních dokumentů;
- na vedení přehledu o situaci v prostoru činnosti s důrazem na jednotky ženijního vojska;
- na zpracování rozhodnutí velitele uskupení k podpoře realizace „Plánu operace“, které se předává podřízeným formou rozkazů a nařízení;
- na vedení záznamníku zpráv a vydaných rozkazů a nařízení, stanovené dokumentace a přehledu o situaci podřízených;
- na přípravě podkladů k zabezpečení zpracování stanovených hlášení a na plánování dílčích úkolů nebo nových úkolů od nadřízeného.

Tito příslušníci ženijní specializace jsou vyčleňováni ze štábu ženijního pluku nebo vytvořeného a přiděleného uskupení ženijního vojska. Výběr příslušníků ženijní specializace pro zařazení do štábu úkolového uskupení by měl odpovídat úkolům, které budou plnit ve vztahu k útvarům (jednotkám) úkolového uskupení, především však k jednotkám ženijního vojska. Dále úkolům, které vyplývají ze struktury míst velení úkolového uskupení, podílu na činnosti (úkolech) středisek (skupin) štábu úkolového uskupení především v období plánování operace, ale také v průběhu operace (plnění úkolů úkolového uskupení).

Místo a úloha příslušníků ženijní specializace zařazených do štábu úkolového uskupení:

- garantují především použití jednotek ženijního vojska, jejich podporu a zabezpečení;
- podílí se především na plnění úkolů v rámci zpravodajského a operačního střediska štábu úkolového uskupení;
- plní úkoly součinnosti s organickým příslušníkem ženijní specializace ve štábu brigádního úkolového uskupení;
- podílí se na řešení otázek ženijní podpory činnosti úkolového uskupení;
- podílí se také na řízení ženijní podpory činnosti vojsk a velení ženijním jednotkám (odřadům) v rámci pravomoci delegované velitelem úkolového uskupení.

Příslušníci ženijní specializace se ve štábu uskupení podílí také na přípravě útvarů (jednotek) úkolového uskupení k realizaci úkolů a opatření ženijní podpory, na podpoře realizace těchto opatření při přípravě a v průběhu plnění úkolů uskupení. Podílí se v rámci štábu na přípravě podkladů k řízení ženijní podpory činnosti úkolového uskupení.

Jsou povinni:

- znát situaci, úkoly a složení úkolového uskupení, předpokládaný manévr sil a prostředků uskupení v průběhu operace, úkoly přidělených a organických jednotek ženijního vojska;
- připravovat informace, kalkulace a návrhy k přípravě rozhodnutí velitele uskupení;
- včas připravit podklady k organizaci ženijní podpory úkolového uskupení;
- v souladu s rozhodnutím velitele plánovat použití ženijních sil a prostředků a realizaci ženijních opatření v rámci zabezpečení (podpory) činnosti vojsk uskupení;
- aktivně se podílet na zpracování operační dokumentace obsahující otázky ženijní podpory;

- včas navrhnout úkoly a opatření ženijní podpory součástí (prvků) úkolového uskupení a zpracovat příspěvek do rozkazu velitele;
- průběžně provádět součinnost v rámci štábu úkolového uskupení, vytvářet podmínky pro součinnost, kontrolu a pomoc podřízeným při plnění úkolů ženijní podpory;
- hlásit nadřízenému průběh plnění úkolů ženijní podpory operace, stav a možnosti jednotek ženijního vojska;
- zevšeobecňovat zkušenosti získané při plnění úkolů ženijní podpory, seznamovat s nimi štáb úkolového uskupení a podřízené útvary (jednotky).

Uvedený přehled povinností vyžaduje znát zásady vedení soudobých operací, použití sil a prostředků, jejich činnost (manévr) při plnění úkolů, umět je aplikovat do konkrétních podmínek a předvídat vývoj situace, efektivně využívat čas a prostředky, které jsou k dispozici.

ZÁVĚR

Plánování ženijní podpory operace (činnosti vojsk) ve štábu úkolového uskupení včetně použití jednotek ženijního vojska vyžaduje od funkcionářů, podílejících se na této činnosti, teoretické a praktické znalosti, všestrannou připravenost, a především dostatek informací. Důležitým předpokladem úspěšnosti v této činnosti jsou kvalitně rozpracované stálé operační postupy (SOP) štábu (střediska, skupiny) respektující význam ženijní podpory činnosti vojsk, a tedy i místo a úlohu příslušníků ženijní specializace ve štábu úkolového uskupení. Významnou úlohu sehrává příprava předurčených důstojníků.

Z uvedených informací lze odvodit rozsah požadavků na důstojníky ženijního vojska předurčené do štábu brigádního úkolového uskupení.

Měli by znát:

- zásady vedení hlavních druhů bojové činnosti v operaci brigádního ÚU;
- zásady použití a manévru jednotek (uskupení) druhů vojsk;
- rozsah a obsah součinnosti jednotek ženijního vojska s jednotkami druhů vojsk;
- zásady plnění a přístupy k řešení hlavních úkolů ženijní podpory operace (činnosti vojsk) v rámci podpory:
  - pohybu vlastních vojsk (úprava cest, překonávání zátarasů a vodních překážek);
  - opatření proti pohybu nepřítele (především zřizování zátarasů);
  - schopnosti přežití vlastních vojsk (především budování ochranných staveb);
- zásady tvorby, použití, manévru, podpory a zabezpečení odřadů a zálohy vytvářených z jednotek ženijního vojska;
- rozsah, obsah a formu zpracování bojové ženijní dokumentace (příspěvků do dokumentace zpracovávané štábem brigádního ÚU);
- místo (zařazení) a úlohu důstojníků ženijního vojska ve štábu brigádního ÚU;

- činnost (SOP) v jednotlivých obdobích plánování (ženijní podpory) operace ve štábu brigádního ÚU (podklady – z čeho při plánování vychází, charakter plněných úkolů (činnosti), charakter výstupů – dokumentace);
- činnost (SOP) v průběhu vedení operace (bojové činnosti).

Měli by umět:

- analyzovat stanovené úkoly ženijní podpory operace, ujasnit si, co z nich vyplývá pro štáb uskupení (středisko, oddělení, skupinu, odborné funkcionáře), co musí řešit (kalkulovat, provést součinnost, navrhnout, vyčlenit k plnění úkolů, zpracovat formou příspěvku do rozkazu velitele a jeho příloh), co musí řešit s nadřízeným (informace, hlášení, spojení), co s podřízenými (stanovit úkoly, podporu, ochranu, zabezpečení), co musí být nezbytně uvedeno v rozkaze velitele brigádního ÚU;
- provádět hodnocení situačních faktorů (z hlediska jejich vlivu na plnění úkolů ženijní podpory operace), nezbytné kalkulace (možností použití sil a prostředků ženijního vojska), součinnost (v rámci štábu i mimo);
- zpracovat podklady pro rozhodnutí velitele uskupení (informace, návrhy, příspěvky do dokumentace štábu brigádního ÚU, přílohu „Ženijní podpora“ rozkazu velitele uskupení).

Cílem článku bylo stanovit kompetence a úlohu ženijního důstojníka štábu brigádního úkolového uskupení v procesu plánování operace v podmínkách AČR. V průběhu plánování operace brigádního úkolového uskupení probíhá souběžně ke stanoveným cílům a úkolům i plánování ženijní podpory, kterou provádí důstojníci a specialisté ženijního vojska. Výstupy plánování ženijní podpory značně ovlivňují plnění úkolů manévrových jednotek a je tedy nutné, aby byli tito důstojníci vtaženi do všech fází plánování už od jeho zahájení. Na základě zjištěných skutečností byly stanoveny požadavky na znalosti a dovednosti těchto důstojníků. Uvedené závěry budou využity pro revizi učební dokumentace kurzu řízení ženijní podpory tak, aby absolventi tohoto kurzu byli plně připraveni na předurčené funkce ve štábech úkolových uskupení, a zároveň při zpracování studijních textů a vojenských publikací řešících plánování a řízení ženijní podpory v operacích.

SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZŮ

APP-28. 2019. *Tactical Planning for Land Forces*. Ed. A, Ver. 1. Brussels: NSO, 2019.

KOMPAN, Jaroslav. 2020. Bojové trhacie práce. In *Vojenské reflexie* [online]. Liptovský Mikuláš: 2020, roč. XV, č. 1/2020, ISSN 1336-9202, s. 118-145. Dostupné na: http://vr.aos.sk/images/dokumenty/archiv_cisel/2020/vojenske_reflexieXV_1.pdf.

PALASIEWICZ, Tibor. 2015. *Optimalizace systému řízení ženijní podpory úkolového uskupení*. Brno. Disertace. Univerzita obrany. Školitel Jaroslav Zelený.

Pub-53-01-1. 2006. *Velení a řízení v operacích*. Vyškov: ŘeVD, 2006.

Pub-53-01-2. *Štábní práce v operacích: I. část: Místa velení a orgány, procesy a prostředky velení a řízení*. Vyškov: ŘeVD, 2007.

Stálé operační postupy brigádního úkolového uskupení. 2013. Žatec: Velitelství 4.brn, 2013.

ZELENÝ, Jaroslav. 2011. *Všeobecná ženijní podpora*. Studijní text. Vyd. 1. Brno: Univerzita obrany, 2011, 78 s. ISBN 978-80-7231-824-7.

ZELENÝ, Jaroslav a Tibor PALASIEWICZ. 2016. *Ženijní podpora operace*. Studijní text. Vyd. 1. Brno: Univerzita obrany, 2016, 89 s. ISBN 978-80-7231-458-4.

doc. Ing. Jaroslav ZELENÝ, CSc.

Univerzita obrany

Kounicova 65, Brno

tel.: +420 973 443 213

e-mail: jaroslav.zeleny@unob.cz

plk. gšt. Ing. Tibor PALASIEWICZ, PhD.

Univerzita obrany

Kounicova 65, Brno

tel.: +420 973 443 040

e-mail: tiber.palasiewicz@unob.cz

Ing. Lubomír POROČÁK, PhD.

Univerzita obrany

Kounicova 65, Brno

tel.: +420 973 443 213

e-mail: lubomir.porocak@unob.cz